

Roesukkerfabrikationen maa siges at have en saadant Betydning for Landet, at der er nogen Anledning for Staten til at gjøre Offre for at hjælpe den til at overvinde de foreløbige Vanskeligheder. Vi have først indladt os paa at undersøge, om disse Fabriker i det Hele taget kunne antages at ville trives hertillands. Det maa allerede her erkjendes, at Udvalget har havt en vanskelig Opgave, som man har løst saa godt, man har kunnet; men der fordres naturligvis ganske anderledes dybtgaaende Undersøgelser, end et Udvalg er i Stand til at fremkomme med, for at man kan komme til bestemte Resultater. De Resultater, vi ere komne til, støtte sig til Meddelelser, som vi have faaet fra de to bestaaende Fabriker, altsaa fra de Erfaringer, de have indvundet, og disse Meddelelser have ikke kunnet gjøre andet Indtryk, end at Sukkerindustrien hertillands kan trives, naar man først har overvundet de Vanskeligheder, den i Begyndelsen har at overvinde. Det Udbytte, vi tro at turde betegne som det normale, naar først Vanskelighederne ere overvundne, have vi anslaaet til at være omtrent 50 Dre pr. Centner Roor. At dette Udbytte i og for sig under alle Omstændigheder vil kunne holdes, kan man naturligvis ikke garantere, idet det jo væsentlig afhænger af Sukkerpriserne; men det maa herved bemærkes, at de Priser, der ere lagte til Grund for Beregningen, have været meget lave, saa lave, at de, efter hvad jeg har set, maa siges at staa under det Normale, og at der ingen Grund er til at tro, at man har opstillet for gunstige Beregninger; de Priser, der ere betalte for Roerne, skal jeg senere komme tilbage til. Altsaa, vi gaa ud fra, at naar Driften er normal, vil der kunne ventes et Udbytte af omtrent 50 Dre pr. Centner. De to bestaaende Fabriker kunne hver forarbejde — med et rundt Tal — 150,000 Centner aarlig, hvoraf der altsaa vil kunne ventes et Overskud af 75,000 Kr. for hver Fabrik, og da Anlægs- og Driftkapitalen er anslaaet til lidt over 1 Million Kr., vil det altsaa være et Udbytte, der vel kan betegnes som mere eller mindre tarveligt, eftersom man stiller sine Fordringer høiere eller lavere, men som dog vil kunne dels forente dels amortisere Kapitalen. Nu maa det imidlertid bemærkes, at Fabrikkerne hidtil kun have bearbejdet omtrent Halvdelen af det Kvantum Roor, som de ere i Stand til at bearbejde. Det vil altsaa let ses, at, naar de ere i fuld Drift og bearbejde det dobbelte Kvantum, vil det have den Indflydelse, at Driftoverskudet fordobles, saa at der paa en Kapital af 1 Million Kr. kommer et Overskud af 150,000 Kr. Jeg skal ikke tale om, hvor vidt det er Meget eller Lidt; men det stiller sig i alt Fald saaledes, at, hvis Beregningen virkelig holder Stik, kan det ikke siges Andet, end at det er et rentabelt Foretagende. Det har imidlertid ikke stillet sig saaledes i Virkeligheden. Det har viist sig, at

Driften i Begyndelsen har været forbundet med Omkostninger og Udgifter, som maa siges langt at overstige, hvad der maa antages at være det Normale. Man antog, dengang Loven af 1873 blev given, at Fabrikationen var naaet til et saadant Standpunkt i Udlandet, at man blot kunde gaa til Udlandet og se, hvorledes den var der, og efterligne den hertillands, saa vilde strax derved den normale Tilstand være fremdragt. Det har været en Feiltagelse. Man er ganske vist gaaet til Udlandet og har taget alle de Erfaringer, man kunde faae derfra; man har ikke blot brugt den samme Fremgangsmaade, forskrevet Maskiner af samme Art og indrettet det Hele paa den samme Maade, man har ogsaa ladet den øverste Bestyrelse, Arbejdsformændene, reise i Udlandet for at gjøre sig bekendte med Forholdene der, men man har ikke kunnet lade Arbejderne reise i Udlandet, og det har viist sig, at det har havt stor Betydning, da man begyndte, at man ikke havde en indøvet Arbejderbefolkning. Det har viist sig ved den ene Fabrik —, den anden have vi ikke fuldstændig Oplysning om —, at man i det første Aar kun omtrent kunde bearbejde 1,000 Centner i Døgnet, medens man i Aar anslaaer Bearbejdningen til omtrent 2,000 Centner og det med den samme Arbejdskraft, ja maaste endog med lidt mindre, og med det samme Brændselsforbrug. Det vil altsaa ses, at saasnart man faar Ovelse, kan man indvinde en betydelig Besparelse. Der er altsaa forbundet betydelige Udgifter med Fabrikationen i Begyndelsen, i det Mindste har der været det ved de to bestaaende Fabriker, maaste der ikke vilde være det ved en tredie, fordi den vilde have den Fordel, at den her i Landet kunde faae Arbejdere, som havde Ovelse, hvilket de to andre ikke have kunnet faae; men de to bestaaende Fabriker have i alt Fald havt denne Vanskelighed. Det Tab, de have lidt, kan med et rundt Tal anslaaes til 1½ Aars Sukkeravgift for hver, og om det er fuldstændigt overvundet endnu, tør man ikke sige, men vi antage, at det tilnærmelsesvis vil være Tilfældet. Men foruden det Tab, de have lidt paa den Maade, er det fremhævet af den ærede Driftfører, at de have havt en anden Vanskelighed at kæmpe imod, og det er den, at de have havt Vanskelighed ved at faae saa mange Roor, som de kunde bearbejde. Der stiller det sig naturligvis saaledes, at det for Landmanden ikke er let at gjøre Overgangen til en anden Maade at dyrke sin Mark paa, og at navnlig Begyndelsen er svær. Jeg tror ogsaa, at det koster forskjellige Udlæg i Begyndelsen, saaledes at han ikke strax er saa villig dertil. Det kan naturligvis overvindes ved, at man giver noget mere for Roerne. Er først Driften normal, har man naaet det Standpunkt, at man kan faae et Overskud af 50 D., saa kan Fabrikken ogsaa godt give 25 D. mere pr. Centner, hvis den kan faae det dobbelte Kvantum til Be-